

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
MANUELA CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONY
přednesené dne 8. září 2016¹

Věc C-365/15

**Wortmann KG Internationale Schuhproduktionen
proti
Hauptzollamt Bielefeld**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Finanzgericht Düsseldorf (finanční soud v Düsseldorfu, Německo)]

„Celní unie a společný celní sazebník — Vrácení dovozního cla — Neplatnost nařízení, jímž bylo uloženo antidumpingové clo — Platnost článku 241 celního kodexu — Použitelnost celního kodexu — Povinnost zaplatit úroky — Poté, co Soudní dvůr prohlásil za neplatné nařízení, kterým bylo uloženo antidumpingové clo z dovozu obuvi pocházející z Číny a Vietnamu“

- ², a zrušil tak výměry ukládající toto clo, vrátila německá celní správa částku neoprávněně odvedenou dovážejícím podnikem. Tatáž celní správa nicméně vyloučila, že by vrácená částka měla být navýšena o úroky, které zmíněný podnik vymáhal ode dne, kdy došlo k zaplacení jistiny.
- Spor, který vyvstal mezi dovozcem a německou celní správou, má vyřešit Finanzgericht Düsseldorf (finanční soud v Düsseldorfu, Německo), který prostřednictvím řízení o předběžné otázce požaduje, aby se Soudní dvůr vyjádřil k výkladu ustanovení unijního práva, která tuto oblast upravují.
- Konkrétně odmítla celní správa zaplatit požadované úroky s odvoláním na článek 241 celního kodexu Společenství³ vykládaného ve spojení s vnitrostátním právním ustanovením, podle něhož mohou tyto úroky začít plynout až ode dne, kdy byly vymáhány u soudu. Německé orgány jsou toho názoru, že jejich odmítnutí vyhovět návrhovému žádání dovozce vychází ze spojeného použití obou těchto ustanovení.
- V judikatuře Soudního dvora je opakovaně zdůrazňována obecná zásada, z níž vyplývá, že pokud má správní orgán vrátit částky, které získal v rozporu s unijním právem, je nutné, aby byly vrácené částky navýšeny o odpovídající úroky, a to počínaje dnem, kdy byla provedena neoprávněná platba. Článek 241 však (s určitými podmínkami) vylučuje platbu těchto úroků v případech, kdy jsou orgány celní správy povinny vrátit dovozní clo.

1 — Původní jazyk: španělština.

2 — Nařízení Rady (ES) č. 1472/2006 ze dne 5. října 2006 o uložení konečného antidumpingového cla z dovozu některé obuvi se svrškem z usně pocházející z Čínské lidové republiky a Vietnamu a o konečném výběru uloženého prozatímního cla (Úř. věst. 2006, L 275, s. 1, oprava Úř. věst. 2007, L 130, s. 48).

3 — Nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství (dále jen „celní kodex“) (Úř. věst. 1992, L 302, s. 1; Zvl. vyd. 02/04, s. 307).

5. Zmíněný rozpor mezi obecným pravidlem (které prosazuje zaplacení úroků) a zvláštním ustanovením (které tuto platbu vylučuje) představuje ústřední bod tohoto řízení o předběžné otázce, v němž nakonec vyvstala také otázka neplatnosti článku 241 celního kodexu, a to z důvodu možné neslučitelnosti tohoto ustanovení s obecnou zásadou práva Evropské unie, která je zakotvena v judikatuře Soudního dvora.

6. Projednávaný spor odráží diskusi, která se ohledně zákonných úroků, tj. úroků nevyplyvajících ze smluvních vztahů, nýbrž ze zákona, započala již před několika staletími. Pozůstatky starého fragmentu Paulovy knihy o úrocích, *Fiscus ex suis contractibus usuras non dat, sed ipse accipit*⁴, která je součástí Digest, mají zřejmě odezvu i ve znění právních předpisů, které toto staré rozlišení uplatňují, ať již zavádějí povinnosti k tíži státní pokladny, nebo v její prospěch.

I – Právní rámec

Unijní právo

Celní kodex

7. Článek 236 odst. 1 stanoví:

„Dovozní nebo vývozní clo se vrátí, jestliže se zjistí, že v době, kdy bylo zaplaceno, nebyla jeho částka dlužná ze zákona nebo že byla zaúčtována v rozporu s čl. 220 odst. 2.

[...]“

8. Článek 241 zní:

„Pokud celní orgány vrátí dovozní nebo vývozní clo nebo úvěrový úrok či úrok z prodlení vybraný při zaplacení cla, nejsou povinny platit úroky. Úrok však musí být zaplacen, jestliže:

- rozhodnutí o vyhovění žádosti o vrácení cla nebylo vykonáno do tří měsíců od jeho přijetí,
- tak stanoví vnitrostátní předpisy.

[...]“

Nařízení č. 1472/2006

9. Článek 1 odst. 1 a 4 stanoví:

„1. Ukládá se konečné antidumpingové clo z dovozu některé obuvi se svrškem z usně nebo z kompozitní usně, kromě sportovní obuvi, obuvi, která se vyrábí speciálními technologiemi, pantoflí a ostatní domácí obuvi a obuvi s ochrannou špičkou, pocházející z Čínské lidové republiky a Vietnamu kódů [kombinované nomenklatury]: [...]

[...]

4. Není-li stanoveno jinak, použijí se platné celní předpisy.“

4 — Státní pokladna není v rámci svých smluv povinna platit úroky, avšak je oprávněna je pobírat, in *Liber singularis de usuris*, Paulus, D.22.1.17.5. Ze zbývajících částí Paulovy věty vyplývá, že pojem „smlouvy“ má v této souvislosti význam závazkových vztahů.

Německé právo

Abgabenordnung (německý daňový řád, dále jen „AO“)

10. V ustanovení § 1 odst. 1 a 3 se stanoví:

„1. Tento zákon platí pro všechny daně, včetně vrácení daní, jež jsou upraveny spolkovým právem nebo právem Evropské unie, pokud je spravují spolkové finanční orgány nebo finanční orgány spolkových zemí. Tento zákon se použije pouze tehdy, nestanoví-li právo Evropské unie jinak [...].“

3. Na vedlejší daňová plnění se ustanovení tohoto zákona použijí obdobně, nestanoví-li právo Evropské unie jinak [...].“

11. Ustanovení § 3 odst. 3 a 4 zní:

„3. Dovozní a vývozní cla ve smyslu čl. 4 bodů 10 a 11 celního kodexu se považují daně ve smyslu tohoto zákona.“

4. Vedlejší daňová plnění jsou [...] úroky (§ 233 až § 237), [...] jakož i úroky ve smyslu celního kodexu [...].“

12. V ustanovení § 37 odst. 1 a 2 se stanoví:

„1. Dlužné daňové pohledávky představují [...] nárok na vrácení daně ve smyslu odstavce 2 [...].“

2. Byla-li daň [...] zaplacená nebo vrácena bez právního důvodu, má osoba, na jejíž účet se platba uskutečnila, vůči příjemci plnění nárok na vrácení zaplacené nebo vrácené částky [...].“

13. Ustanovení § 233 zní:

„Dlužné daňové pohledávky (§ 37) se úročí pouze tehdy, stanoví-li tak zákon [...].“

14. Podle § 236 odst. 1 platí:

„1. Pokud se daň stanovená pravomocným soudním rozhodnutím nebo na základě takového rozhodnutí sníží nebo je přiznáno vrácení daně, úročí se částka, jež má být vrácena, s výhradou odstavce 3, ode dne zahájení soudního řízení do dne vyplacení [...].“

II – Skutkové okolnosti sporu v původním řízení a předběžná otázka

15. V letech 2006 až 2012 propustila společnost Wortmann KG Internationale Schuhproduktionen (dále jen „Wortmann“) do volného oběhu svým jménem zboží svých dceřiných společností uskladněné v celním skladu. Jednalo se o obuv se svrškem z usně pocházející z Čínské lidové republiky a Vietnamu od dodavatele Brosmann Footwear (HK) Ltd. (dále jen „Brosmann“) a výrobce Seasonable Footwear (Zhong Shan) Ltd. (dále jen „Seasonable“).

16. Hauptzollamt Bielefeld (celní úřad v Bielefeldu, Německo) uložil společnosti Wortmann antidumpingové clo podle nařízení Rady č. 1472/2006. Výše uvedená společnost podala v době od 22. července 2010 několik žádostí o vrácení uložených antidumpingových cel zaplacených od roku 2006, přičemž se dovolávala dvou řízení probíhajících před Soudním dvorem (řízení o kasačním

opravném prostředku C-247/10 P⁵ a C-249/10 P⁶).

17. Soudní dvůr rozsudkem Brosmann⁷ zrušil nařízení č. 1472/2006 „v rozsahu, v němž se týká společností Brosmann Footwear (HK) Ltd. a Seasonable Footwear (Zhongshan) Ltd., [...]“.

18. Na základě tohoto rozsudku vrátil Hauptzollamt Bielefeld rozhodnutím ze dne 17. dubna 2013 společnosti Wortmann antidumpingová cla za rok 2007 (ve výši 61 895,49 eura) a za rok 2008 (ve výši 92 870,62 eura).

19. Dne 29. listopadu 2013 požádala společnost Wortmann o zaplacení úroků z jednotlivých vrácených částek, a to od okamžiku zaplacení antidumpingového cla. Správní orgán tuto žádost zamítl, neboť měl za to, že nebyly splněny podmínky stanovené článkem 241 celního kodexu, jelikož při výkonu rozhodnutí o vrácení cla nedošlo k prodlení v délce tří měsíců a německé právní předpisy stanoví, že nárok na úroky vzniká až od okamžiku, kdy je vymáhán u soudu.

20. Finanzgericht Düsseldorf (finanční soud v Düsseldorfu), k němuž byla podána žaloba pro zamítnutí úroků, má v podstatě za to, že s ohledem na článek 241 celního kodexu není zaplacení úroků namístě, neboť návrhové žádání žalobkyně může vycházet jedině z ustanovení vnitrostátního práva, podle nichž nárok na úroky z daňové pohledávky vzniká až od okamžiku, kdy byl uplatněn u soudu (§ 233 a § 236 AO).

21. Finanzgericht Düsseldorf (finanční soud v Düsseldorfu) má však pochybnost o tom, zda je toto odmítnutí slučitelné s obecnými zásadami unijního práva zakotvenými v judikatuře Soudního dvora, podle níž se nárok na vrácení týká nejen neoprávněně vybrané daně či poplatku, ale rovněž částek odvedených státu nebo státem zadržovaných v přímé souvislosti s touto daní či tímto poplatkem. To zahrnuje rovněž ztráty představované nemožností disponovat peněžními částkami v důsledku předčasné splatnosti daně⁸. Z unijního práva tedy vyplývá, že členské státy jsou povinny vrátit daně, které byly vybrány v rozporu s tímto právem, navýšené o úroky.

22. Za těchto okolností položil Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je třeba článek 241 nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství, vykládat v tom smyslu, že vnitrostátní právo, na které odkazuje tento článek, musí s ohledem na zásadu efektivity zakotvenou v unijním právu stanovit úročení vrácených částek dovozního cla od okamžiku zaplacení tohoto cla až do výplaty vrácených částek i v případech, kdy nárok na vrácení nebyl uplatněn žalobou u vnitrostátního soudu?“

III – Řízení před Soudním dvorem a argumenty účastníků řízení

A – Řízení

23. Předkládací rozhodnutí bylo doručeno kanceláři Soudního dvora dne 14. července 2015.

24. Ve lhůtě stanovené článkem 23 druhým pododstavcem statutu Soudního dvora předložily Wortmann, Hauptzollamt Bielefeld (celní úřad v Bielefeldu), německá a italská vláda a Evropská komise svá písemná vyjádření.

5 — Rozsudek ze dne 15. listopadu 2012, Zhejiang Aokang Shoes v. Rada (EU:C:2012:710).

6 — Rozsudek ze dne 2. února 2012, Brosmann Footwear (HK) a další v. Rada (C-249/10 P; dále jen „rozsudek Brosmann“, EU:C:2012:53).

7 — Věc Brosmann Footwear (HK) a další v. Rada (C-249/10 P, EU:C:2012:53).

8 — Rozsudek ze dne 18. dubna 2013, Irimie (C-565/11, EU:C:2013:250, body 20 a násl.).

25. Na základě čl. 24 druhého pododstavce statutu Soudního dvora položil Soudní dvůr Radě otázku k písemnému zodpovězení, přičemž ji vyzval, aby se vyjádřila k otázce platnosti článku 241 celního kodexu v souvislosti s judikaturou Soudního dvora, podle níž z unijního práva vyplývá zásada týkající se povinnosti členských států vrátit daně, které byly vybrány v rozporu s tímto právem, navýšené o úroky⁹. Rada odpověděla dne 2. května 2016.

26. Dne 13. května 2016 předložila Komise dokumentaci týkající se postupu přípravy nařízení (EHS) č. 1854/89¹⁰, aby se s ní mohli účastníci řízení seznámit a diskutovat o ní na jednání, což následně nastalo.

27. Poté, co bylo oznámeno, kdy se bude konat jednání, byli účastníci řízení v souladu s čl. 61 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora vyzváni, aby soustředili své argumenty na to, zda je článek 241 celního kodexu slučitelný s judikaturou Soudního dvora, na niž je odkazováno v otázce, která byla položena Radě, a případně i na otázku platnosti zmíněného ustanovení.

28. Dne 25. května 2016 se konalo jednání, jehož se zúčastnily Wortmann, Hauptzollamt Bielefeld (celní úřad v Bielefeldu), německá vláda, Evropská komise a Rada.

B – Shrnutí vyjádření účastníků řízení

29. Společnost Wortmann zastává názor, že povinnost zaplatit úroky, která je důsledkem zrušení nařízení č. 1472/2006 rozsudkem Brosmann, nevyplývá z použití celního kodexu, nýbrž přímo z primárního unijního práva, zvláště pak zprv z obecné zásady uplatňované a prosazované Soudním dvorem a zadruhé z výše uvedeného rozsudku vykládaného ve spojení s článkem 266 SFEU, v němž je zakotveno právo na zrušení všech důsledků vyplývajících z použití aktu, který byl Soudním dvorem prohlášen za protiprávní, a to s účinkem *ex tunc*.

30. Wortmann tvrdí, že rozsudek Brosmann se jí přímo týká, neboť je dovozcem obuvi distribuované jejími dodavateli Brosmann a Seasonable, a že zásada loajální spolupráce, která je zakotvena v čl. 4 odst. 3 SEU, ukládá povinnost vrátit v plném rozsahu a včetně úroků neoprávněně vybrané antidumpingové clo, které bylo předmětem výše uvedeného rozsudku, protože se jedná o vlastní zdroje Evropské unie, vybírané prostřednictvím celních orgánů členských států.

31. Podle názoru společnosti Wortmann to znamená, že Soudní dvůr by měl předkládajícímu soudu odpovědět v tom smyslu, že článek 241 celního kodexu není použitelný a že dovozce, který zaplatil antidumpingové clo na základě nařízení zrušeného Soudním dvorem, má nárok na vrácení zaplacených částek i na odpovídající úroky plynoucí ode dne, kdy došlo k platbě, do úplného vrácení dané částky. Pro případ, že by Soudní dvůr považoval článek 241 celního kodexu za použitelný, navrhuje, aby byl vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní právo, na které tento článek odkazuje, musí stanovit, že úroky z vráceného dovozního cla musí být vráceny i v případě, že nebylo zahájeno žádné řízení u vnitrostátního soudu.

32. Hauptzollamt Bielefeld (celní úřad v Bielefeldu), německá vláda a Komise mají za to, že ve věci v původním řízení nebyly splněny podmínky pro žádnou ze dvou výjimek, které stanoví článek 241 celního kodexu. Toto ustanovení unijního práva vylučuje použití zásady efektivity, avšak přiznává členským státům oprávnění stanovit odlišný režim jakožto výjimku z obecného pravidla, podle něhož neexistuje povinnost úročení.

9 — Sdělení ze dne 6. dubna 2016.

10 — Nařízení Rady ze dne 14. června 1989 o účtování a podmínkách platby dovozního nebo vývozního cla vyplývajících z celního dluhu (Úř. věst. 1989, L 186, s. 1).

33. Především má Hauptzollamt Bielefeld (celní úřad v Bielefeldu) za to, že článek 241 celního kodexu nelze vykládat v tom smyslu, že vnitrostátní právo, na nějž odkazuje, musí nutně stanovit úročení částek vybraných z titulu dlužného dovozního cla.

34. Německá vláda zastává obdobný postoj jako Hauptzollamt Bielefeld (celní úřad v Bielefeldu) a kromě toho uvádí, že ve prospěch záporné odpovědi na předběžnou otázku hovoří i níže uvedené důvody:

- Novým celním kodexem¹¹ byla zrušena výjimka týkající se možnosti zavedení určitých pravidel vnitrostátními právními předpisy, což ještě zúžilo možnost domoci se úroků v případě vrácení.
- Osвобоzení od platby úroků, které vyplývá z článku 241 celního kodexu, je odůvodněno mechanismem, který předpokládá, že clo je vyměřeno hned zpočátku, což umožňuje okamžitou dostupnost zboží za účelem jeho začlenění do obchodních toků.

35. Italská vláda má za to, že nezbytnou podmínkou vrácení neoprávněných příjmů je jejich předchozí vymáhání, a že tedy i úroky mohou být přiznány až od okamžiku, kdy byly vymáhány. Vnitrostátní ustanovení zavádějící takové pravidlo proto není v rozporu s unijním právem. Judikatura Soudního dvora ve věci Littlewood Retail a další a Irimie¹² nelze na projednávanou věc vztáhnout, neboť jejím předmětem je antidumpingové clo zaplacené na základě nařízení Rady, které bylo v okamžiku platby v plném rozsahu platné a účinné a které bylo až následně zrušeno Soudním dvorem. Dodává přitom, že aby bylo možné ověřit, zda se na společnost Wortmann vztahují účinky rozsudku Brosmann, měly německé orgány posoudit konkrétní okolnosti tohoto podniku, takže žádost o vrácení zaplaceného cla byla základem pro nárok na vrácení cla.

36. A konečně italská vláda zdůrazňuje, že porušení předpisů, které zakládalo v projednávané věci nárok na vrácení, nelze přičítat členským státům, nýbrž unijním orgánům. Navrhuje proto Soudnímu dvoru, aby pro případ, že se rozhodne použít judikaturu vydanou ve věci Irimie¹³, prohlásil, že dotčený členský stát má možnost zahájit řízení proti příslušnému evropskému orgánu s cílem vymáhat od něj vrácení vedlejších plnění, která uskutečnil.

37. Komise k výše uvedeným argumentům dodává, že je nutné rozlišovat mezi kompenzačními úroky a úroky z prodlení, jakož i brát v úvahu zákaz bezdůvodného obohacení. Uvádí, že judikatura týkající se nároku na vymáhání úroků¹⁴ byla vydána ve věcech, v nichž byl vnitrostátní právní předpis v rozporu s unijním právem a žalobci navíc prokázali utrpěnou škodu. Vzhledem k tomu, že předmětem projednávaného sporu je platba kompenzačních úroků, je nutné, aby osoba, která tyto úroky vymáhá, podala konkrétní důkaz škody, kterou utrpěla.

38. Podpůrně Komise uvádí, že Wortmann se na podporu svých návrhových žádání nemůže dovolávat článku 266 SFEU, neboť: a) nebyla účastnicí řízení probíhajícího před unijními soudy, v němž byl vydán rozsudek Brosmann, a b) nárok na úroky z prodlení dlužné na základě článku 266 SFEU by mohl vzniknout až dnem vydání výše uvedeného rozsudku. Co se týče kompenzačních úroků, ty mohou být vymáhány pouze zahájením řízení o mimosmluvní odpovědnosti proti Radě a Komisi.

11 — Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013 ze dne 9. října 2013, kterým se stanoví celní kodex Unie (Úř. věst. 2013, L 269, s. 1), čl. 116 odst. 6.

12 — Rozsudky ze dne 19. července 2012, Littlewoods Retail a další (C-591/10, EU:C:2012:478), a ze dne 18. dubna 2013, Irimie (C-565/11, EU:C:2013:250).

13 — Rozsudek ze dne 18. dubna 2013 (C-565/11, EU:C:2013:250).

14 — Rozsudky ze dne 8. března 2001, Metallgesellschaft a další (C-397/98 a C-410/98, EU:C:2001:134, body 83 a 87 až 95); ze dne 12. prosince 2006, Test Claimant in the FII Group Litigation (C-446/04, EU:C:2006:774, body 197 až 220); ze dne 19. července 2012, Littlewoods Retail a další (C-591/10, EU:C:2012:478, body 22 až 34), a ze dne 18. dubna 2013, Irimie (C-565/11, EU:C:2013:250, body 16 až 29).

39. Pokud jde o to, zda je článek 241 celního kodexu v rozporu s předpisy vyšší právní síly¹⁵, Komise podotýká, že platnost zmíněného článku nebyla vnitrostátním soudem zpochybněna. Kromě toho se domnívá, že unijní normotvůrce má určitý prostor k uvážení, který nepřekročil, neboť v případě, že není uznán nárok na úroky z přeplatků, vzniká stav spravedlivé rovnováhy: dovozce má prospěch z okamžité dostupnosti zboží a na oplátku souhlasí s tím, že se nebude domáhat úroků z případných přeplatků.

40. Komise je toho názoru, že pokud by Soudní dvůr rozhodl v tom smyslu, že vrácené částky mají být úročeny, je třeba vzít v potaz, že: a) podmínkou pro vznik nároku na zaplacení kompenzačních úroků je prokázání skutečné škody nebo újmy, která však v projednávané věci nevznikla, neboť dovozce v rámci daného systému přenáší částku antidumpingového cla na kupujícího; b) žalovaný správní orgán by mohl vznést námitku bezdůvodného obohacení dovozce¹⁶, a c) vzhledem k tomu, že neexistují žádná pravidla na unijní úrovni, je věcí vnitrostátních právních předpisů, aby upravily veškeré vedlejší otázky týkající se vrácení neoprávněných příjmů, včetně platby úroků, jejich sazby a dat rozhodných pro jejich výpočet.

41. Komise je tedy toho názoru, že článek 241 celního kodexu vylučuje platbu kompenzačních úroků z neoprávněně vybíraného antidumpingového cla, ledaže by byl takovýto nárok uznán vnitrostátními právními předpisy. Není žádný důvod k tomu, aby tyto vnitrostátní právní předpisy nutně stanovily, že povinnost zaplatit úroky z vráceného dovozního cla plynoucí ode dne zaplacení tohoto cla do jeho vrácení platí i v případě, že nebylo zahájeno soudní řízení.

42. Rada prosazuje platnost článku 241 celního kodexu, přičemž poukazuje na okolnosti jeho vzniku. Tvrdí, že judikatura Soudního dvora, která je citována v předkládacím rozhodnutí, není na projednávanou věc použitelná, neboť se týká situací, které nejsou upraveny unijním právem. V tomto řízení však existuje konkrétní ustanovení, kterým je upraveno placení úroků, a sice článek 241 celního kodexu jakožto výraz rovnováhy mezi orgány celní správy a dovozci, kterou chtěl unijní normotvůrce zachovat. Podpůrně navrhuje, aby byl tento článek 241 vykládán v souladu s primárním právem, přičemž z takovéhoho výkladu by podle jejího názoru mělo vyplývat, že vnitrostátní právní předpisy by měly zmíněné zaplacení úroků stanovit.

IV – Posouzení

43. Především je třeba rozptýlit veškeré pochybnosti týkající se souvislosti celního kodexu s projednávaným sporem. Zprvce nařízení č. 1472/2006, jímž bylo uloženo antidumpingové clo z dovozu obuvi, na tento celní kodex výslovně odkazuje¹⁷. Zadruhé mechanismus vyměrování antidumpingového cla vychází v podstatě ze struktury vyměrování cla jako takového¹⁸, takže i když se jedná o dvě různá cla, antidumpingové clo nelze ve skutečnosti vyjmout z působnosti celního kodexu¹⁹.

15 — Na jednání uvedla Komise argumenty na podporu platnosti článku 241 celního kodexu, přičemž poukazovala na postup jeho vzniku a také na podmínky, za nichž podle jejího názoru vzniká povinnost úročení a mezi něž patří také nutnost prokázat, že byla utrpěna škoda. Uznala přitom, že koneckonců vždy existuje možnost vykládat tento článek v souladu s unijním právem.

16 — Rozsudek ze dne 9. listopadu 1983, San Giorgio (199/82, EU:C:1983:318, bod 13).

17 — Viz čl. 1 odst. 4 nařízení č. 1472/2006, jehož znění je uvedeno v bodě 9.

18 — V konkrétním případě cla uloženého nařízením č. 1472/2006 se jedná o určitý procentní podíl z dovozního cla. Před vyměrováním antidumpingového cla je tedy nutné určit dovozní clo, a to uplatněním odpovídající sazby na celní hodnotu. Takto určené dovozní clo je posléze navýšeno o procentní podíl odpovídající antidumpingovému clu (čl. 1 odst. 3 nařízení č. 1472/2006).

19 — Z formálního hlediska je pro vyjádření antidumpingového cla využívána nomenklatura jednotné celní kodifikace, a to tím způsobem, že kódy kombinované nomenklatury jsou doplněny o čtyři alfanumerické znaky (doplňkový kód Taricu). Nařízení Rady (EHS) č. 2658/87 ze dne 23. července 1987 o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku (Úř. věst. 1987, L 256, s. 1; Zvl. vyd. 02/02, s. 382) se zmiňuje o tzv. „podpoložkách Taricu“ a odkazuje na přílohu II, v jejímž bodě 4 je uvedeno antidumpingové clo.

44. Domnívám se ostatně, že tato otázka byla již nepřímo vyřešena v judikatuře Soudního dvora²⁰, podle níž celní kodex obsahuje pravidla, jimiž se má řídit vrácení antidumpingového cla.

45. Pokud jde o použití článku 241 celního kodexu na projednávanou věc, Soudnímu dvoru jsou prezentovány tři možnosti. První z nich spočívá v prosazování „lineárního“ výkladu, podle kterého má přednost obecné pravidlo (tj. vyloučení platby úroků), neboť nebyla splněna ani jedna ze dvou výjimek, které jsou ve zmíněném článku stanoveny. Druhou možností je prohlásit, že pravidlo zavedené výše uvedeným ustanovením je neplatné, neboť je v rozporu se základní zásadou unijního práva, a to právě s ohledem na to, že ze své podstaty zakazuje, aby byla základní částka při svém vrácení dále úročena. Třetí možností je přiklonit se k takovému výkladu článku 241 celního kodexu, podle něhož do působnosti tohoto ustanovení nespádají takové případy, jako je ten projednávaný, v nichž je vrácení antidumpingového cla nařízeno na základě předchozího zrušení normativního aktu, jímž bylo toto clo zavedeno.

46. Z důvodů, které vysvětlím v následujících bodech, mám za to, že pro okolnosti projednávané věci je nejprůhodnější třetí z výše uvedených možností. Článek 241 celního kodexu upravuje „běžné“ situace, kdy je vyměření (včetně vyměření antidumpingového cla) zrušeno z důvodu vad týkajících se konkretizace jednotlivých prvků celního dluhu²¹. Nedomnívám se však, že by se vztahoval i na situace, v nichž je vrácení částek, jež neoprávněně zaplatili dovozci, výsledkem prohlášení neplatnosti nařízení, kterým byla uložena povinnost tyto platby provést.

47. Mám za to, že myšlenku, již se řídí obecné pravidlo (vylučující platbu úroků při vrácení cla), pochopíme lépe, věnujeme-li pozornost souvislostem vzniku výše uvedeného ustanovení, tak jak vyplývají z dokumentace, která byla poskytnuta Komisí a předložena k diskusi na jednání.

48. Ze zmíněné dokumentace je patrné, že článek 241 celního kodexu vychází z článku 17a nařízení (EHS) č. 1430/79²², který byl vložen prostřednictvím čl. 25 odst. 3 nařízení č. 1854/89. Z návrhu, který na zasedáních ve dnech 11. a 12. března 1986 předložila pracovní skupina pro hospodářské otázky ustavená v rámci Rady, vyplývá, že šestý bod odůvodnění posledně jmenovaného nařízení obsahoval dvě věty, které byly vypuštěny na základě opravy předložené Radou dne 28. listopadu 1988, kterou bylo přijato konečné znění²³. Navzdory vypuštění těchto dvou vět je však zřejmé, že cílem tohoto pravidla bylo zajistit, aby mezi postavením hospodářských subjektů a postavením orgánů celní správy existovala určitá symetrie, pokud jde o placení úroků v případě, že původně vyměřená platba musí být následně v tom či onom smyslu změněna z důvodu pochybení, k nimž může docházet vzhledem k rychlosti systému odbavování.

20 — V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 27. září 2007, Ikea Wholesale (C-351/04, EU:C:2007:547); ze dne 14. června 2012, CIVAD (C-533/10, EU:C:2012:347), a ze dne 4. února 2016, C & J Clark International (C-659/13 a C-34/14, EU:C:2016:74). V těchto věcech dospěl Soudní dvůr k závěru, že antidumpingové clo zaplacené na základě nařízení, které bylo prohlášeno za neplatné, není ze zákona dlužné ve smyslu čl. 236 odst. 1 celního kodexu, a že je nutné podat výklad čl. 236 odst. 2 zmíněného kodexu, který je relevantní pro účely určení, zda je vrácení namístě.

21 — Komise je na jednání označila za „technické vady“.

22 — Nařízení Rady ze dne 2. července 1979 o vrácení nebo prominutí dovozního nebo vývozního cla (Úř. věst. 1979, L 175, s. 1).

23 — Zmíněný bod odůvodnění, jehož vypuštěné věty označují kurzivou, zněl: „[...] vzhledem k neustálému rozvoji obchodování a nutnosti co nejvčasnějšího propuštění zboží do oběhu byly metody, jimiž je prováděn dohled nad fungováním celních úřadů, přizpůsobeny v tom smyslu, aby kontrolu zboží před jeho propuštěním do oběhu prováděly celní úřady jen ve velmi malém počtu případů; že kontrola řádného průběhu dovozu a vývozu se tímto způsobem dostává do pozadí a ve většině případů je nahrazována účetní kontrolou, což může vést k následnému vybírání dodatečně vyměřeného cla; že osoba povinná odvést tuto částku nesmí nést případné důsledky těchto metody, jimiž je prováděn dohled nad fungováním celních úřadů, a že uložení takové dodatečné povinnosti nesmí zakládat povinnost orgánů celní správy platit úroky; že důsledkem těchto následně prováděných kontrol může být i vrácení přeplatků cla; že výše přeplatku cla se vypočte na základě podkladů pro vyměrování cel, které poskytla sama zúčastněná osoba, a že posledně jmenovaná osoba může mít zboží k dispozici mnohem dříve, než kdyby bylo před propuštěním do oběhu prověřeno; že ani takové vrácení nesmí zakládat povinnost orgánů celní správy platit úroky“.

49. Znění výše uvedeného bodu odůvodnění, které nám ozřejmuje skutečný význam daného ustanovení, tedy zavádí přijatelnou rovnováhu mezi postavením všech zúčastněných stran. Základy, na nichž je vybudován postup prvotního určení výše celního dluhu, jsou natolik vratké, že v případě následné opravy výše tohoto dluhu, ať již ve smyslu přeplatku nebo nedoplatku, není přípustné, aby bylo prosazováno obecné pravidlo, podle něhož by byly orgány celní správy či poplatníci povinni platit za (krátké) meziobdobí úroky.

50. I sama Komise připouští, že v některých případech celní orgány zboží před jeho propuštěním do oběhu neprověřují a kontrolu řádného průběhu dovozu provádějí až následně. Je-li v tomto pozdějším okamžiku vydán nový výměr, může to znamenat jak povinnost dovozce zaplatit nedoplatek (prvotní výměr s nedoplatkem), tak i povinnost orgánu celní správy vrátit přeplatek; v obou případech se tak ovšem děje bez úroků.

51. Tato zásada rovnováhy, která vychází z obvyklého průběhu odbavování zboží v krátkých časových lhůtách, je zakotvena i v celním kodexu, a sice v obecném pravidle vyplývajícím z článku 241 a z dalších ustanovení. Konkrétně čl. 232 odst. 1 písm. b) stanoví, že dlužník musí zaplatit úrok z prodlení, nezaplatil-li částku cla ve stanovené lhůtě (uvedené v čl. 222 odst. 1 celního kodexu)²⁴, což představuje protiváhu obecného osvobození od platby úroků, které orgánům celní správy přiznává článek 241 celního kodexu²⁵.

52. V takových případech je osvobození od platby úroků oboustranné (ve prospěch orgánů celní správy i hospodářských subjektů) a je odůvodněno s ohledem na *běžné* používání podkladů nezbytných pro vyměření celního dluhu, přičemž se implicitně vychází z předpokladu, že nebyl zpochybněn právní rámec, který je upravuje, nýbrž pouze číselné vyjádření těchto podkladů či provedeního výměru, případně některé z konkrétních okolností, které s nimi souvisejí²⁶.

53. Pravidlo, které bylo určeno právě pro výše uvedené případy, však nemůže být bez dalšího použito v jiných případech, které mnoho nespojuje s rychlostí celního odbavení ani s konkrétními parametry jednotlivých výměrů a které naopak vycházejí z neplatnosti nařízení, jímž bylo uloženo antidumpingové clo. Mám za to, že v tomto posledně jmenovaném případě je nárok na vrácení částky zaplacené bez právního důvodu i úroků z ní plynoucích přímým důsledkem prohlášení neplatnosti nařízení, jímž bylo uloženo antidumpingové clo. Toto clo totiž ztratilo svůj právní základ, takže i povinnosti, které z něj vyplývaly, nyní postrádají svůj legitimní „důvod“ a částky z tohoto titulu zaplacené musí být vráceny těm, kdo je zaplatili.

54. Na tomto místě považuji ještě za vhodné zmínit se o judikatuře Soudního dvora týkající se vrácení částek, které vnitrostátní správní orgány (včetně orgánů celní správy) neoprávněně vybraly v rozporu s unijním právem. Po tomto připomenutí navrhuju, jak by měla znít odpověď poskytnutá předkládajícímu soudu, má-li být užitečná pro jeho konečné rozhodnutí²⁷.

24 — V rozsudku ze dne 31. března 2011, Aurubis Bălgaria (C-546/09, EU:C:2011:199), Soudní dvůr rozhodl, že „[č]lánek 232 odst. 1 písm. b) [...] celní[ho] kodex[ui] Společenství [...] je třeba vykládat v tom smyslu, že úroky z prodlení z dosud nevybraného cla lze podle uvedeného ustanovení vyměřit pouze za období následující po lhůtě jeho splatnosti“.

25 — Tatáž rovnováha byla přenesena i do nového celního kodexu [nařízení č. 952/2013, článek 114 (který upravuje úroky z celního dluhu) a čl. 116 odst. 6 (jehož předmětem jsou úroky v případě vrácení či prominutí dovozního nebo vývozního cla)].

26 — Komise na jednání uvedla jakožto příklady chybné celní zařazení zboží, chybné určení množství odbavovaného zboží nebo nesprávně určené sazby cla.

27 — Soudní dvůr může „vyjmut z všech poznatků poskytnutých vnitrostátním soudem a zejména z odůvodnění předkládacího rozhodnutí prvky práva Společenství, které s přihlédnutím k předmětu sporu vyžadují výklad – nebo případně posouzení platnosti“ [rozsudek ze dne 29. listopadu 1978, Redmond (83/78, EU:C:1978:214, bod 26)].

55. Předmětem rozsudků vydaných ve věcech *Metallgesellschaft a další* a *Test Claimant in the FII Group Litigation*²⁸ bylo vrácení neoprávněně vybraných daní, použití zásady procesní autonomie a také vedlejší žaloba na zaplacení úroků²⁹. V posledně jmenovaném rozsudku se konkrétně uvádí, že „jestliže členský stát vybral daně v rozporu s pravidly práva Společenství, procesní subjekty mají nárok na vrácení nejen neoprávněně vybrané daně, ale rovněž částek vyplacených tomuto státu nebo tímto státem zadržovaných v přímé souvislosti s touto daní. [...] [Z]ahrnuje to rovněž ztráty představované nemožností disponovat peněžními částkami v důsledku předčasné splatnosti daně“³⁰. Poskytnutí náhrady za nedostupnost peněžních částek je tedy považováno za povinnost, která je ukládána spolu s povinností vrátit hlavní pohledávku.

56. Rozsudek *Littlewoods Retail a další*³¹, vydaný ve věci, jejímž předmětem bylo vrácení přeplatku na daní (DPH), vybrané v rozporu s unijním právem, osobě povinné k daní, navazuje na starší judikaturu, která se týkala nároku na vrácení neoprávněně vybrané daně i ztrát vyplývajících z nemožnosti disponovat peněžními částkami. Dodává se v něm, že „[z] této judikatury vyplývá, že zásada ukládající členskému státu povinnost vrátit částky daní vybrané v rozporu s unijními právními předpisy spolu s úroky vyplývá z těchto právních předpisů“³².

57. Rozsudkem *Zuckerfabrik Jülich a další*³³, který byl vydán v řízení o předběžné otázce týkající se platnosti, byla prohlášena neplatnost nařízení č. 1193/2009³⁴, neboť metodika výpočtu, která v něm byla použita, byla v rozporu se základním nařízením Rady (ES) č. 1260/2001 ze dne 19. června 2001 (Úř. věst. 2001, L 178, s. 1; Zvl. vyd. 03/33, s. 17) o společné organizaci trhů v odvětví cukru. Z výše uvedeného vyvodil Soudní dvůr závěr, že je namístě vrátit neoprávněně zaplacené dávky z výroby v odvětví cukru, přičemž s odvoláním na svou předchozí judikaturu uvedl, že „[j]ednotlivci s nárokem na vrácení bezdůvodně zaplacených částek [...], které byly stanoveny neplatným nařízením, mají na základě unijního práva nárok i na vyplacení úroků z těchto částek“³⁵.

58. Týmž směrem se konečně ubírá i rozsudek *Irimie*³⁶, v němž se uznává, že článek 110 SFEU brání vnitrostátní právní úpravě, která zavádí daň ze znečišťování životního prostředí pro případ dovozu motorového vozidla z jiného členského státu³⁷, a následně s odkazem na bod 205 rozsudku *Test Claimant in the FII Group Litigation*³⁸ potvrzuje, že „zásada ukládající členským státům povinnost vrátit částky daní vybrané v rozporu s unijními právními předpisy spolu s úroky vyplývá z těchto právních předpisů“³⁹.

28 — Rozsudky ze dne 8. března 2001, *Metallgesellschaft a další* (C-397/98 a C-410/98, EU:C:2001:134), a ze dne 12. prosince 2006, *Test Claimant in the FII Group Litigation* (C-446/04, EU:C:2006:774). Oba tyto rozsudky se týkaly možného porušení svobody usazování a volného pohybu kapitálu z důvodu rozdílného daňového zacházení při rozdělování dividend mezi mateřské a dceřiné společnosti podle toho, zda byly rezidenty či nikoli.

29 — Věc, v níž byl vydán rozsudek ze dne 8. března 2001, *Metallgesellschaft a další* (C-397/98 a C-410/98, EU:C:2001:134), se vyznačovala tím, že povinnost zaplatit úroky neměla povahu vedlejší otázky, ale představovala samotný předmět návrhu žalobkyň v původních řízeních.

30 — Rozsudek ze dne 12. prosince 2006, *Test Claimant in the FII Group Litigation* (C-446/04, EU:C:2006:774, bod 205).

31 — Rozsudek ze dne 19. července 2012 (C-591/10, EU:C:2012:478).

32 — Tamtéž, bod 26.

33 — Rozsudek ze dne 27. září 2012 (C-113/10, C-147/10 a C-234/10, EU:C:2012:591).

34 — Kterým se pro hospodářské roky 2002/03, 2003/04, 2004/05 a 2005/06 stanoví částky na dávky z výroby v odvětví cukru (Úř. věst. 2009, L 321, s. 1).

35 — Bod 3 výroku.

36 — Rozsudek ze dne 18. dubna 2013 (C-565/11, EU:C:2013:250).

37 — Tamtéž, bod 28. V tomto smyslu opakuje, že „[t]ato ztráta totiž závisí zejména na době, po kterou nebylo možno nakládat s částkou bezdůvodně zaplacenou v rozporu s unijním právem, a tudíž k ní v zásadě dochází v období mezi dnem bezdůvodného zaplacení dotčené daně a dnem jejího vrácení“.

38 — Rozsudek ze dne 12. prosince 2006, *Test Claimant in the FII Group Litigation* (C-446/04, EU:C:2006:774).

39 — Rozsudek ze dne 18. dubna 2013, *Irimie* (C-565/11, EU:C:2013:250, bod 22).

59. Judikatura Soudního dvora tedy zavádí zásadu unijního práva, podle níž se povinnost vrátit příjmy, které byly zaplacený neoprávněně, neboť vycházely z právních předpisů, které jsou v rozporu s unijním právem, týká nejen neoprávněně přijatých částek, nýbrž i úroků, které z nich plynou počínaje dnem, kdy došlo k neoprávněnému příjmu. Výše uvedené rozsudky spojuje jeden společný prvek, jímž je existence platební povinnosti vyplývající z právního předpisu, ať již vnitrostátního (rozsudek Irimie)⁴⁰, nebo unijního (rozsudek Zuckerfabrik Jülich a další)⁴¹, který byl následně prohlášen nepoužitelným nebo neplatným z důvodu rozporu s unijním právem.

60. Z tohoto hlediska se na vrácení jistiny i úroků, bez ohledu na rozdíly mezi oběma těmito instituty, vztahuje zásada přednosti unijního práva, které (až na mimořádné případy a s výhradou určitých časových omezení) neumožňuje zachovat beze změny účinky právních ustanovení, která jsou s nimi v rozporu, poté, co byla rozsudkem Soudního dvora prohlášena za neplatná nebo nepoužitelná. Co se týče konkrétně unijních aktů, čl. 264 první pododstavec SFEU stanoví, že je-li žalobě na neplatnost vyhověno, je napadený akt prohlášen za neplatný od počátku. Jak potvrzuje *a contrario* druhý pododstavec téhož článku, z výše uvedeného předpokladu lze vyvodit, že v zásadě není možné, aby „účinky aktu prohlášeného za neplatný“ nadále přetrvávaly.

61. Na tomto místě začíná být relevantní článek 266 SFEU, jehož se dovolává Wortmann za účelem odůvodnění svého návrhového žádání a který ukládá unijním orgánům, jejichž akt byl prohlášen za neplatný (v projednávané věci se jedná o nařízení č. 1472/2006, na nějž se vztahuje rozsudek Brosmann), aby přijaly „opatření vyplývající z rozsudku“.

62. Komise je toho názoru, že Wortmann postrádá legitimaci k tomu, aby se mohla dovolávat rozsudku vydaného v řízení, jehož se sama neúčastnila, a to tím spíše, že zmíněným rozsudkem byla prohlášena neplatnost nařízení č. 1472/2006 „v rozsahu, v němž se týká“ žalujících podniků. Tato námitka by mohla být hypoteticky přípustná, kdyby měla společnost Wortmann v úmyslu se účastnit stadia výkonu zmíněného rozsudku unijním orgánem, který přijal výše uvedené nařízení. Přípustná však naopak není v souvislosti s možností výše uvedeného podniku dovolávat se ve vlastní prospěch rozsudku Brosmann před vnitrostátními orgány, neboť Wortmann má úzkou vazbu na nařízení č. 1472/2006 a na spor, který vyústil v prohlášení neplatnosti tohoto nařízení, neboť byla dovozcem obuvi vyvážené společnostmi Brosmann a Seasonable a zatížené antidumpingovým clem, které měla sama povinnost zaplatit.

63. Důvodem, proč německá celní správa bez námitek vrátila po vydání rozsudku Brosmann společnosti Wortmann částku antidumpingového cla přijatou v rámci plnění povinností vyplývajících z nařízení č. 1472/2006, je právě okolnost, že společnost Wortmann měla postavení přímo dotčeného hospodářského subjektu, který může mít prospěch ze zrušení zmíněného nařízení. Nepostupovala-li tímž způsobem i v souvislosti s úroky plynoucími z této neoprávněné platby, jediným důvodem byla překážka, kterou podle mínění celní správy představoval článek 241 celního kodexu. Znovu však opakují, že důsledky⁴² vyplývající z prohlášení neplatnosti nařízení č. 1472/2006 vyvodily německé celní orgány sice jen v částečném rozsahu, přesto však správně, a sice v tom smyslu, že vyhověly žádosti o vrácení, kterou podala společnost Wortmann.

40 — Rozsudek ze dne 18. dubna 2013 (C-565/11, EU:C:2013:250).

41 — Rozsudek ze dne 27. září 2012 (C-113/10, C-147/10 a C-234/10, EU:C:2012:591).

42 — V rozsudku ze dne 1. června 2006, P&O European Ferries (Vizcaya) a Diputación Foral de Vizcaya v. Komise (C-442/03 P a C-471/03 P, EU:C:2006:356), měl Soudní dvůr za to, že rozsudek, jímž bylo zrušeno rozhodnutí Komise, „retroaktivně [zrušil] [toto] rozhodnutí [...] vůči všem procesním subjektům. Takový rozsudek o zrušení má tedy účinek *erga omnes*, který mu propůjčuje absolutní právní moc“. Přestože okolnosti výše uvedené věci se liší od okolností projednávané věci, je tento právní názor v souladu s článkem 264 SFEU.

64. Článek 266 SFEU představuje ve výše uvedeném kontextu významné normativní vodítko, jímž by se mělo řídit jednání vnitrostátních správních orgánů (a soudů členských států) v případech, kdy částky, jež neoprávněně přijaly, pocházejí z výběru vlastních zdrojů Unie. Některé ze zkoumaných rozsudků (Littlewoods Retail a další, jakož i Zuckerfabrik Jülich a další)⁴³ se týkaly právě některých z těchto zdrojů (DPH a poplatky z cukru).

65. Systém řízení vlastních zdrojů (mezi něž patří i antidumpingové clo)⁴⁴ spočívá v tom, že správní orgány členských států jsou pověřeny vyměřováním a výběrem těchto zdrojů, a o tyto zdroje se posléze dělí s Unií. Stát v tomto případě působí jako nástroj orgánů Evropské unie. Z této okolnosti vyplývá existence zvláštní vazby mezi vnitrostátními orgány a rozsudkem, jímž je zrušeno nařízení o uložení antidumpingového cla, jakož i zpřísnění povinnosti soudů řídit se judikaturou Soudního dvora vydanou v této oblasti i prováděcími kritérii zakotvenými v článku 266 SFEU.

66. Konkrétním aktem, kterým vnitrostátní orgány zajišťují uplatnění antidumpingového cla, je právě plnění povinností vyplývajících z nařízení č. 1472/2006, přičemž po zrušení tohoto právního základu je celní orgán povinen přijmout „opatření [nezbytná]“ k tomu, aby zajistil neúčinnost výměrů vydaných na jeho základě, a to včetně všech odpovídajících následků. Mezi tyto následky patří jak vrácení neoprávněně vybraného antidumpingového cla, tak i zaplacení úroků plynoucích od okamžiku, kdy byla odvedena vyměřená částka. Jedině takto lze obnovit stav, jaký by nastal v případě, že by akt provádějící následně zrušené nařízení vůbec neexistoval. Vzhledem k tomu, že k obnovení tohoto stavu došlo až po uplynutí delšího časového období, během něhož neměla společnost Wortmann možnost disponovat částkami, které zaplatila bez právního důvodu, je tato nedostupnost části jejího majetku kompenzována právě zaplacením úroků.

67. Z výše uvedeného vyplývá, že důsledkem neplatnosti nařízení č. 1472/2006 je jak povinnost vrátit antidumpingové clo zaplacené společností Wortmann, tak i povinnost navýšit jeho částku o odpovídající úroky. Je to jediný způsob, jak lze v plném rozsahu zrušit účinky vyměření cla, které provedly německé orgány, a odstranit *ex tunc* všechny jejich následky. Právě v tomto smyslu rozhodl Soudní dvůr ve věci, v níž byl vydán rozsudek Zuckerfabrik Jülich a další⁴⁵ a s níž má projednávaná věc mnohé společné rysy.

68. Z rozsudku Zuckerfabrik Jülich a další⁴⁶ dále vyplývá, že toto „právo jednotlivců“ trvá i v případě, že by neexistoval žádný postup, jímž by členské státy, které mají povinnost vrátit jistinu i úroky, mohly příslušnou částku vymáhat coby regresní nárok od unijních orgánů, které přijaly zrušené nařízení⁴⁷. S ohledem na totéž pravidlo nevidím důvod, proč by měl jednotlivec, jehož majetek byl již tak dostatečně poškozen vyměřením antidumpingového cla, které se následně stalo neplatným, zahajovat dvojitý řízení, a sice zaprvé podat žádost o přímé vrácení jistiny k vnitrostátnímu správnímu orgánu a zadruhé, jak zřejmě navrhuje Komise, vymáhat na základě článku 340 SFEU úroky z titulu mimosmluvní odpovědnosti orgánů Evropské unie.

43 — Rozsudky ze dne 19. července 2012, Littlewoods Retail a další (C-591/10, EU:C:2012:478), a ze dne 27. září 2012, Zuckerfabrik Jülich a další (C-113/10, C-147/10 a C-234/10, EU:C:2012:591).

44 — Souhrnný rozpočet Evropské unie na rok 2016 (Úř. věst. 2016, L 48, s. 1) obsahuje pod názvem „Vlastní zdroje“ (s. 36) kapitolu 12, jejímž předmětem jsou „Cla a ostatní poplatky uvedené v čl. 2 odst. 1 písm. a) rozhodnutí 2007/436/ES, Euratom“, mezi něž patří spolu se cly stanovenými ve společném celním sazebníku také „další cla, současná i budoucí, zavedená orgány Evropské unie v obchodě s třetími zeměmi“.

45 — Rozsudek ze dne 27. září 2012, Zuckerfabrik Jülich a další (C-113/10, C-147/10 a C-234/10, EU:C:2012:591).

46 — V bodě 3 *in fine* výroku výše uvedeného rozsudku se uvádí, že „[v]nitrostátní soud nemůže v rámci své diskreční pravomoci odmítnout přiznání úroků z částek vybraných členským státem na základě neplatného nařízení z důvodu, že tento členský stát nemůže požadovat odpovídající úroky z vlastních zdrojů Unie“.

47 — S tímto řízením o předběžné otázce nesouvisí otázka, na kterou ve svém vyjádření upozornila italská vláda a která se týká toho, zda by se německé orgány mohly posléze obrátit na evropské orgány s cílem domoci se částky, již mají vrátit osobám, které zaplatily antidumpingové clo uložené zrušeným nařízením.

69. Podle mého mínění neexistují ani žádné přesvědčivé argumenty, které by mohly podpořit tvrzení, že rozhodným dnem pro výpočet výše úroků má být den, kdy byl vydán rozsudek Brosmann, nebo alespoň den, kdy byly tyto úroky vymáhány u soudu. V souvislosti s posledně jmenovaným tvrzením rozhodl Soudní dvůr v rozsudku Irimie⁴⁸, že unijní právo „brání vnitrostátní právní úpravě [...], jež omezuje úroky přiznané při vrácení daně vybrané v rozporu s unijním právem na úroky vzniklé ode dne následujícího po datu žádosti o vrácení této daně“.

70. Výše uvedené rozhodnutí vychází z toho, že kdyby bylo uznáno opačné pravidlo, osoby povinné k dani by ztratily možnost získat odpovídající náhradu ztráty, kterou utrpěly v důsledku platby daně v rozporu s unijním právem, přičemž tato ztráta „závisí zejména na době, po kterou nebylo možno nakládat s částkou bezdůvodně zaplacenou v rozporu s unijním právem [...] v období mezi dnem bezdůvodného zaplacení dotčené daně a dnem jejího vrácení“⁴⁹. Domnívám se, že tyto úvahy lze *mutatis mutandis* vztáhnout i na úroky, které mají být zaplacený v případě vrácení cla vybraného na základě nařízení o antidumpingovém clu, které prohlásil Soudní dvůr za neslučitelné s unijním právem. Za takových okolností vyplývá platební povinnost *ipso iure*, tedy přímo z unijního práva, a její splnění není vázáno na žádnou konkrétní výzvu k zaplacení úroků plynoucích z dlužné jistiny.

71. Z těchto důvodů nesouhlasím s tím, že by se rozhodný den pro výpočet výše úroků měl v projednávaném případě shodovat s dnem vydání rozsudku Brosmann (2. února 2012). Je pravda, že za konkrétních okolností, které nastaly ve věci Komise v. IPK International⁵⁰, Soudní dvůr rozhodl, že má dojít k úhradě úroků z prodlení, která je „opatřením vyplývajícím ze zrušujícího rozsudku ve smyslu čl. 266 prvního pododstavce SFEU“⁵¹, a že takovou povahu nemá „přiznání kompenzačních úroků [...], [jež] spadá do působnosti druhého pododstavce zmíněného článku 266, který odkazuje na článek 340 SFEU“⁵², neboť „úhrada úroků z prodlení [...] slouží k paušální náhradě ztráty požitků plynoucích z pohledávky a k přiměření dlužníka, aby co nejrychleji splnil povinnosti vyplývající ze zrušujícího rozsudku“⁵³.

72. Rozsudek Komise v. IPK International (ze dne 12. února 2015, C-336/13 P, EU:C:2015:83) musí být podle mého mínění vykládán v kontextu konkrétních charakteristik daného sporu a nelze z něj vyvodit závěr, že v judikatuře Soudního dvora, na kterou jsem poukázal v předchozích bodech, došlo k nějakému obratu⁵⁴. Proto i nadále platí zásada, podle níž příjmy, které byly neoprávněně zaplacený vnitrostátním (v projednávané věci celním) orgánům na základě právních ustanovení, která jsou podle unijního práva neplatná nebo nepoužitelná, zakládají nárok osoby, která je zaplatila, domáhat se jak vrácení neoprávněně přijatých částek, tak i úroků z nich plynoucích ode dne, kdy byla provedena platba.

48 — Rozsudek ze dne 18. dubna 2013 (C-565/11, EU:C:2013:250).

49 — Tamtéž, bod 28.

50 — Rozsudek ze dne 12. února 2015 (C-336/13 P, EU:C:2015:83). Předmětem tohoto sporu bylo rozhodnutí Komise zrušit některé podpory přiznané společnosti IPK, které vedlo k tomu, že zmíněná společnost přestala pobírat některé částky a byla povinna vrátit získané částky včetně odpovídajících úroků. S ohledem na zrušení výše uvedeného rozhodnutí vyplatila Komise dlužné částky i částky vrácené společnosti IPK, navýšené o „kompenzační úroky“ za období předcházející dni vydání zrušujícího rozsudku.

51 — Tamtéž, bod 30.

52 — Tamtéž, bod 37.

53 — Rozsudek ze dne 12. února 2015, Komise v. IPK International (C-336/13 P, EU:C:2015:83, bod 30). V bodech 37 a 38 Soudní dvůr vysvětluje, z jakého důvodu považuje úroky vzniklé v daném případě za úroky z prodlení, a nikoli za kompenzační úroky, a dodává: „Tato kategorie [kompenzačních] úroků totiž slouží ke kompenzaci uplynutí času do soudního zhodnocení výše škody, nezávisle na jakémkoli prodlení přičitatelném dlužníku“. Toto odůvodnění je srozumitelnější ve světle bodu 92 stanoviska generálního advokáta Y. Bota [ve věci Komise v. IPK International (C-336/13 P, EU:C:2014:2170)], který uvádí, že „[v] důsledku účinku zrušení *ex tunc*, byla tedy Komise povinna zaplatit dluh, který byl v zásadě jistý, určený a splatný a představovaly jej částky, které měly být zaplacený nebo vráceny společnosti IPK. Pohledávka společnosti IPK tudíž vedla ke vzniku úroků z prodlení, které plynuly, pro částku, která měla být zaplacená, od jejího vyžádání společností IPK a pro částku, která měla být vrácena, od jejího zaplacení společností IPK Komisi“.

54 — Viz výše body 46 a násl.

73. K ostatním námitkám, které byly vzneseny v souvislosti s povinností vrácení vztahující se i na úroky vzniklé z důvodu nedostupnosti vybraných peněžních částek, postačí uvést, že domněnka, podle níž se osoba, která zaplatila antidumpingové clo (Wortmann), bezdůvodně obohatila tím, že získanou částku přenesla na třetí osoby, nebyla prokázána. Německá celní správa, která bez námitek vrátila získanou částku společnosti Wortmann, se ostatně této okolnosti v souvislosti s hlavní pohledávkou vůbec nedovolávala. Tím spíše se tato námitka neuplatní pro účely odmítnutí platby úroků, které mají být v konečném důsledku zaplacený z důvodu nemožnosti plátce disponovat zaplacenými peněžními částkami po dobu, kdy byly z objektivního hlediska neoprávněně zadržovány správními orgány.

V – Závěry

74. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji Soudnímu dvoru, aby na otázky položené Finanzgericht Düsseldorf (finanční soud v Düsseldorfu, Německo) odpověděl následovně:

„Povinnost celních orgánů vrátit částky, které dovozce bez právního důvodu zaplatil z titulu antidumpingového cla uloženého nařízením, které Soudní dvůr prohlásil za neplatné, zahrnuje i vyplacení úroků, které plynou z těchto částek a které jsou splatné od okamžiku, kdy byly zmíněné částky zaplacený.“